

NA STRÁŽ

Casopis věnovaný vnitřním otázkám československého vojska.

O naši dopravu.

(Konference v Čitě 8. března 1920.)

Gen. Syrový: Po dokladu majora Koška a kap. Ichy a po vlastním vyšetření jsem se přesvědčil, že naše evakuace nejen se nepodporuje, ale přímo se jí překáží. Nepodporuje se plnění rozhodnutí mezispoje- neckých orgánů železničních, t. j. plán vy- pracovaný technicky Mr. Johnsonem, který po dokladu našich i spojeneckých techni- ckých orgánů je skutečně proveditelný. V případech, kdy ruské úřady (ataman) vy- cházejí vstříc našim požadavkům, uznávajice plně jich oprávněnost, vy nejen, že se ne- snažíte pomocí vyplnění jejich, naopak pod- porujete svojí passivitou zhoubnou činnost ruské administrace, t. j. pluk. Medl, která nechce se podřídit rozkazům atamana. Vám bylo mými představiteli oznámeno, že ataman dovolil přístup našim dělníkům do dílen, vy pak na místo podpory mého příkazu proti provokaci pluk. Medl a milice, žádali jste odročení mého příkazu do mého příjezdu. Že skutečně jednalo se o provokaci, vidno z rozmlůvy jednoho generála štábu atamana, zaujímajícího zodpovědné místo v jeho štábu s majorem Koškem, kde tento praví, ačkoliv je dobrým přítelem pl. Medl, že tento jedná proti rozkazu atamana a čistě provokuje svojí milicí. Tento generál sdělil, že pluk. Medl odvolává se stále na Japonce.

Myslíte, že je dostatečná pomoc, když po- síláte telegram velitele 2. divise pluk. Medl s resolucí („radím vám prepustití po mož- nosti čl. eselonu“). Vaše vojska měla prý zabránití přístupu našim dělníkům v depo. Taková opatření přirozeně vzbuzují dojem, že hodláte vojenskou silou podporovati pro- vokaci pluk. Medl, zvětšujete nespokojenost našeho vojska, které se přesvědčilo o pravém opaku vašich slov, uvedených v prohlášení k našemu vojsku. Ptám se vás, jestli jste o tom všem informován?

Gen. Suzuki: Já jsem velmi znepokojen otázkou, jako bychom my byli vinni pro- dlžováním vaší evakuace... My se k vám chováme jako spojenci. Dráha je dlouhá, mohou na ní být malá nedorozumění a pře-

kážky, které mohou zadržovat. Myslím, že vaše otázka má příliš ostrý charakter. Já ruším za pořádek ve svěřeném mně rajonu a nemohu dopustití podobné události, jako 9. ledna odzbrojení oddílu Skipetrova a udá- losti ve V.-Udinsku. Proto jsem byl nucen poslat vojska především k čitinskému depo k zamezení možných srážek mezi ruskými a vašimi. Stanou-li se nepořádky, já nemohu nepřijati všechny kroky. Chci přijímati roz- hodné kroky i v budoucnosti. Především v noci nechtěl jsem dopustití vaše dělníky, které jste chtěli násilně v depo umístiti. Chcete možná je umístiti násilím. To nutno potlačit silou.

Gen. Syrový: Já dal rozkaz mým děl- níkům, by pracovali v Čitě a byl jsem toho mínění, že se strany vaší najdu podpory k vyplnění svého příkazu a ne opak, kdy atamanem bylo dáno povolení dopustití naše dělníky v depo Čita I. Mezitím vy jste se staral, aby vyplnění tohoto příkazu bylo od- dáleno.

Gen. Suzuki: Včera jsme vyšetřili, do- pustil li ataman skutečně dělníky v depo. I jest rozdíl v tom, co jsme vyšetřili. Kdyby ataman dopustil, já bych principiálně sou- hlasil, je-li ruských sil nedostatek. Ve zdejší- ším depo je ruských sil však nadbytek. Já jsem poslal vojska v depo, abych zabránil konfliktu. Půjdou-li čeští dělníci do depa, musí se soudit ruským zákonem. Příkaz však ataman nedal. Při takových okolnostech mo- hou se Rusové odkázat vás přijmout a mohou býti nedorozumění, povedou-li vaše vojska agitaci. Bylo-li by porozumění, proč bych chtěl kazit náš poměr. Já jsem se bál, že se něco stane, a proto jsem tam poslal vojsko.

Gen. Syrový: Jest-li ataman prohlásil mým zástupcům majoru Koškovi a kapitánu Ichovi, že souhlasí s připuštěním našich dělníků v depo, měl jsem plné právo vydati příkaz.

Gen. Suzuki: Ještě jednou říkám, že udělá-li někdo něco protizákonného, budu to silou potlačovat.

Gen. Syrový: Budou-li přijaty nějaké kroky vámi, to se mne netýká. Prosim, abychom pracovali v souhlase. Jen taková

práce může přinést užitek i Čechům i Japoncům.

Gen. Suzuki: Já budu hovořiti otevřeně.

Gen. Syrový: Já si přeji totéž.

Gen. Suzuki: Nezdá se mi vhodnou dobou vzhledem k napjatému poměru mezi vámi a Rusy, dosazení českých dělníků v depo. Já myslím, že by bylo lépe na místo vašich dosadit japonské dělníky.

Gen. Syrový: Od Omska do V.-Udinska byli všude čeští dělníci a nebylo nikde incidentu. Potřebuji parovozy. Pouze budou li v depo pracovatí moji dělníci, já budu ubezpečen o dobrých výsledcích. Jen tím se může zvětšit odpráva.

Gen. Suzuki: Japonští dělníci nejsou horší českých.

Gen. Syrový: To já netvrdím. Ale japonských dělníků zde není a nutnost re-montu parovozů je naléhavá.

Gen. Suzuki: Dělníci japonští jsou zde.

Gen. Syrový: Tedy ať pracují dohromady s českými a americkými.

Gen. Suzuki: Principiálně souhlasím, ale bojím se incidentů a jsem proto, aby otázka tato nebyla ještě řešena.

Gen. Syrový: Možné incidenty mohou býti pouze vyprovokovány plukovníkem Medí. Jestli by jeho nebylo, šlo by všechno pokojně a hladce. Na všech ostatních účastcích jde vše dobře a jediná Čita nám dělá překážky.

Gen. Suzuki: Snad proto, že Čita je jediným místem, kde je klid.

Gen. Syrový: Dělo ne v klidu, ale v pohybu eselonů. Kdy jinde se propouštějí denně tři naše eselony, Čitou někdy nejede ani jeden. Proto já dělníky v depo postavím, poněvadž mám nouzi v parovozech. A já doufám, že v tomto ohledu najdu podporu u gen. Suzuki. Zítřejí moji dělníci začnou pracovat, když byl atamanem vydán příkaz.

Gen. Suzuki: Gen. Afanasjev a pluk. Medí říkají, že podobného příkazu nebylo.

Gen. Syrový: Já nemám práva pochybovat o vydání tohoto příkazu, tvrdil-li moji zástupci, že příkaz atamanem vydán byl. Já počítám s příkazy mezispojenského komitétu a tento příkaz provedu. Považoval jsem za svou povinnost vám o tom říci a zároveň vás ubezpečuji, že žádných incidentů nebude. Též myslím, že gen. Suzuki nebude proti řešení mezispojenského komitétu a tím považují tuto otázku řešenou a ještě dnes pošlu atamanu zprávu, že moji dělníci začnou zítra pracovat.

Gen. Suzuki: A jestli milice jich nedopustí...

Gen. Syrový: Tedy já milici budu považovat za provokátory a tak s ní i naložím.

A jestli budu mítí málo sil, tak obrátím se o posilu k vám. Já dělníky potřebuji, do depo je pošlu a prosím, aby se děle o tom nemluvalo. Myslím, že není milice tak strašnou. Jsou to báby, které nebudou bojovatí, když uvidí pevné rozhodnutí. Jsem přesvědčen, že se rozejdou.

Fulagoisi: Jestli jedinou příčinou nedorozumění je pluk. Medí, tedy k zamezení možných nedorozumění bude lépe věc tuto dříve vyřešiti. Zde bylo řečeno, že důstojník štábu atamana tak tvrdil, jmenujte ho a pak věc můžeme rozhodnoutí a příkaz váš o dopuštění dělníků můžete do té doby neprovéstí.

Maj. Košek: Jmenovatí ho nebudu, dokud nedostanu odpovědi na moje čtyry otázky, které jsem včera předložil generálu Suzuki.

Gen. Suzuki: Ještě jednou říkám, že udělá-li někdo něco protizákonného, budu to silou potlačovatí.

Gen. Syrový: Budou li přijaty nějaké kroky vámi, to se mne netýká. Prosím abychom pracovali v souhlase. Jen taková práce může přinést užitek i Čechům i Japoncům. Naši vojáci nyní vám nedůvěřují. Všichni dobře vědí, že máte velký vliv na ruské úřady a přes to největší zádržky jsou právě v Čitě. Nevidím potřeby měnití svůj rozkaz jednou daný. Já se lojálně chovám k příkazům spojenců. Já dám příkaz na základě rozhodnutí mezispojenského komitétu a jaká opatření na základě toho budou přijaty gen. Suzuki, je mně lhostejno. Chci pracovatí v plné shodě s velitelstvím japonských vojsk, ale čekat děle nebudu. Dostí, že příkaz můj byl již na tři dny oddálen. Myslím, že gen. Suzuki nebude proti rozhodnutí spojenců nic podnikat, a prosím, by se o tom více nemluvalo. Já příkaz mezispoj. komitétu vykonám. Jsem přesvědčen, že jedinou překážkou je pl. Medí a budu prosit atamana, by tento byl úřadu svého zbaven. Doufám, že gen. Suzuki mně v tom bude pomáhat. Chtěl bych ještě gen. Suzuki říci o stavu na železnici, kde jsem projížděl, týkajícím se ochrany této.

Gen. Suzuki: Mně informace nejsou potřebny. Jsem dobře informován o stavu na svém úseku.

Gen. Chosino: Dle zpráv vaší velitele stanice samovolně vypravují vlaky.

Gen. Syrový: Ne samovolně, ale po příkazu mezispoj. komitétu.

Gen. Chosino: Právo odpravovat vlaky má pouze ruské velení. A co je to, kdy semafor zakryt a váš velitel nehledě na to vlak vypraví?

Podpl. Všetěčka: Náš komendant je právě tak dobře informován jako ruský a ví, co má dělatí.

Gen. Chosino: Vás jsem se neptal a táži se generála.

Ppl. Všetěčka: Váš perevodčik se obrátil ke mně a proto odpovídám.

Gen. Chosino: S vámi nemluví.

Ppl. Všetěčka: Prosim, bratře generále, o dovolení odejít, jelikož se cítím uražen.

Gen. Syrový: Jelikož zde byl uražen náčelník štábu 6sl. vojska, nemůžeme v jednání pokračovatí...

Poznámky.

Zopakujeme-li si stručně historii naší evakuace od počátku ledna, vidíme, jak často ostře bylo našemu štábu postupovat vůči brzdičům našeho pohybu na východ. Polikvidaci Skipetrova očistěna cesta do Mysové, kde však dlouho nás zdržovali Japonci. Štáb vojska odejel tudíž do V.-Udinska a stálým jednáním a naléháním dosáhl úpravy pohybu v tomto rajoně. Když se blížili povstaleci a Japonci vyklízeli postupně trať až k Citě, rajon, v němž mohli jsme uplatňovat svůj vliv na dopravu, se stále šířil. Brzdičem pohybu zůstala však Cita a proto generál Syrový rozhodl se odjet tam, by donutil Rusy i Japonce k plnění rozhodnutí spojenecké komise o naší evakuaci. O žádosti a nutnosti, aby naši strojníci mohli spravovat potřebné nám lokomotivy ve všech depovských dílnách, sdělovali jsme již několikrát. Ač bylo to spojeneckou komisí rozhodnuto již dříve než před měsícem, Japonci stále zabraňovali přístupu našich dělníků do depa v Citě. Po příjezdu do City gen. Syrový dal si gen. Vojcechovským i atamanem Semenovem osobně potvrdit jejich souhlas na přístup strojirenské roty do depa, načež odebral se do japonského štábu, kde došlo k výše uvedené rozmluvě, skončivší osobním konfliktem. Jak vidno ze zápisu, Japonci vyhrožovali i ozbrojeným zasažením; záleželo jim velmi na tom, by do dílen nedostali se naši dělníci, nýbrž jejich, aby dále náš pohyb přes Citu byl závislý od nich. Na drahý den po této rozmluvě vybídl dokonce semenovce, by „vybilili“ náš štábní ešelon, sami pak provokativně shromažďovali vojska, pořádali manévry, a když poprvé naši strojníci odešli po práci v depu se směny, japonská rota se přišla do depa starostlivě ptát, pracují-li tam Češi a zda se nic nestalo.

Dnes se již musili s tímto faktem Japonci smířit. Rovněž i s tím, že denně projíždějí Citou dva naše vlaky, což se podařilo vyjednat gen. Syrovému s gen. Vojcechovským. U at. Semenova ještě jednou zakročil velitel vojska osobně a řekl mu: „Doprava přes Citu jde špatně. Nevím, je-li to vaší vinou, či vinou vašich podřízených orgánů, jež poslouchají ne vás, ale druhou autoritu. První nástup na Citu jsem zastavil, domnívaje se, že nedorozumění budou odstraněna cestou nekrvavou. Chtěl bych, aby tak bylo i nyní. Čsl. vojsko je proti vám silně pobouřeno. Neučiníte-li všechny kroky k nápravě, donutíme vás k tomu silou zbraní, což bude i pro vás hrotem. Přípravy jsem již učinil. Jednat budu s vámi bez Japonců.“ Semenov ještě týž den dal přizvat svým úřadům, by nás všemožně podporovali.

Tak výsledky zakročení našeho štábu v Citě jsou: 1. připuštění našich strojníků do všech depovských dílen, 2. propuštění ešolonů dle technické možnosti, 3. kontrola dopravy čsl. orgány.

Japonci zdržují ještě naši dopravu tím, že uhánějí z dep parovozy dál na východ. I proti tomu učiněny kroky a je naděje, že všechny nové překážky, jež se budou vyskytovat, budou dále ener-

gicky odstraňovány. To ovšem musí se dít, jak z uvedených případů je jasným, se shora, od štábu, který jedině může mít přehled o celkové situaci a může vědět, kde, kdy a jak třeba zakročit. Uvedený zápis ukazuje, že štáb dovede, je-li to nezbytno, jednat velmi energicky a ostře. Má-li však jeho zakročování mít plný úspěch musí být i mravně silný ve svých důvodech. Ctenář si všimne v zápisu, jak Japonci poukazují na samovolnou jízdu při zavřených semaforech. Oni všimají si každé naší chyby, svévole, a snaží se dokázat, že zádržkami jsme vinni pouze sami. Aby této zbraně proti nám neměli, záleží na všech nás, bychom všichni svou píli, svědomitost, inteligenci, rozvahu a mravní sílu využili k dopravě, nepromeškali ani minuty zbytečným přesunováním, hádáním se o pořadí, parovozy, neztráceli tím energii v uhlí a páře, nepoškozovali stroje, a hlavně vystříhali se jakékoliv svévole vůči dopravním řádům a úřadům. Buďme všichni v organisovaném celku přesně jdoucím strojem, který nás dopraví k přístavu!

jhk.

Rozkaz velitele vojska.

Velitel vojska vydal rozkaz, aby naše části i jednotlivci vystříhali se konfliktu s Japonci, aby při dopravě násilím parovozů nezachvacovali. Budou-li činěny se strany Japonců jakékoliv překážky, protestovat, sepsat protokol, hlásit telegraficky do štábu a kopii poslat pol. plnomoc. dr. Girsovi.

Poměr sovětské armády k nám.*)

Sovětská vojska postupující na východ, bála se nás. Mezi krasnoarmejci je mnoho těch, kteří pamatují z 18. roku boje s námi. Vedení pak obávalo se, že v tom okamžiku, kdy sovětské části, unavené, přiblíží se k našim rayonům, narazí na odpor svěží, regulární armády naší.

Náš odchod na východ byl jim neobyčejně vítán a jejich odvaha proti nám stoupala s rychlostí našeho odchodu. Příklad nižně-udinský vzbudil v nich přesvědčení, že se není třeba nás tak obávat. Za to velkým dojmem působily stržené námi mosty a poškozená trať.

Co do poměru k nám možno rozdělit bolševíky na dva směry: politický moskevský, který je pro mírný poměr k nám, a vojenskou stranu, která trvá na úplném rozbití a vyhubení nás. Co je příčinou mírumilovnosti Moskvy, těžko přesně říci. Snad je to těžká vnitřní situace, hlavně hospodářská, jež by se ještě více zhoršila rušením trati na východ v případě bojů s námi, snad jsou to ohledy mezinárodní, jež nutí bolševíky dnes, kdy doufají v uznání své vlády, ukázat se

*) Tato kapitola je vyňata z referátu našeho důstojníka, který zadržen zmateným ústupem ruských a polských vojsk, pobyl několik týdnů v tylu sovětské armády a probral se zpět, když náš zadní voj stihl již Irkutsk.

světu eo z nejlepší strany a hlavně ukázati, že již někým jsou uzáhnáni.

V tom směru využívají míru s Estonskem, proto rozhlásili do světa příměří uzavřené s námi. A uzavření míru s námi mělo by pro Moskvu velkou cenu. V duši však jsou moskevští bolševici našimi nepřáteli právě tak, jako vojenská strana, která nezapomněla 18. rok a předpokládá, že by se mohl přiblížit moment odvety. Nesmiřitelnými vůdci nám jsou nejen staří krasnoarmejei, ale i důstojníci, kteří chtějí využít konfliktu s námi k osobním plánům. Mnohým je potřeba se vyšinout v boji, který se jim zdá již předem vyhraným.

Naši ochotu k příměří vysvětluje si vedení sov. armády jakoby vnitřním rozkladem naší armády a snahou politického a vojenského vedení udržet vládu za každou cenu ve svých rukou. Náladu krasnoarmejeů proti nám až do fanatismu nepřátelská, různými neoficiálními hesly (jako: „Čechoslováci odvázejí nakradené zlato a jiné národní jmění“, „Českoslovenští důstojníci jsou boháči“) je ještě zvyšována stejně jako nálada místních bolševiků ve městech, kde naše části byly posádkou. V soukromých rozmluvách oni mezi sebou nám vyhrožují a mluví o opakování se roku 18. ve smyslu rozptýlení nás po líně a postupného odzbrojení.

V obsazených místech je honba na zůstaté Čechoslováky. V Krasnojarsku zaregistrován jediný Čech-pianista a mimo to dva dělníci pracují v topárně. Ostatní se skrývají a jsou postupně vyhledáváni a zavírání do vězení. V prvních dnech leželo na zamrzlém Jeniseji 8 mrtvol zastřelených; dle pověstí byli mezi nimi tři Češi; totéž potvrzoval francouzský důstojník zůstavší v Krasnojarsku. Prověřiti tyto zprávy se mi však nepodařilo.

Závěrem uvedeného mého referátu je, že dávětovati bolševikům bylo by naší velkou, možná osudnou chybou. Osobně jsem přesvědčen, že ve vhodný moment smlouva o příměří bude sovětskou republikou narušena. Je nezbytně nutno být na tento okamžik připraveni. Mírumilovná písnička tov. Smirnova je pod diktovkou Trockého a Trocký je náš zapřísáhlý nepřítel, který využije případné naší slabosti. Budeme-li však svou bdělostí a pohotovostí vzbuzovat respekt, vojenský zápal rudých militaristů ochladne. M. B.

Náš zadní voj

dosáhl 12. března Mysové a projíždí dosti rychle dále. Hustota eselonů, jež začátkem byla v tomto rajoně veliká, stále se rozřeďuje přes V. Udinsk do rajonu Petrovský

Závod-Chilok-Čita. Možno počítat, že za poměrů jako jsou dnes, projely by naše poslední eselony Čitou asi za měsíc. Ovšem situace může se změnit k lepšímu nebo k horšímu; dle politických poměrů a chování se našeho okolí k nám.

Okolo nás.

Území atamana Semenova se denně zmenšuje. Po obsazení V.-Udinska povstalci nespěchali příliš k Čitě. Poslali jízdní oddíl, který obsadil Petrovský Závod, opuštěný kappelovci a Japonci. Nyní tam prý je soustředěno na 2000 povstalců, stejný asi počet je v okolí. Mezi st. Tolbagou a rozjezdem Chochotuj došlo 8.3. k boji, v němž povstalci přepadli a rozbili semenovskou jízdu. Povstalci stahují se k Čitě, jsou místy vzdáleni asi 50 verst. Semenovci, dnes úplně demoralisovaní, přecházejí většími skupinami na jejich stranu Východně Čity povstalci, kteří již dříve obsadili ves Olovjanou (stanici neměli) a byli zapuzeni, nyní se znovu přiblížili a obsadili prý i stanici.

Poměr povstalců k našim částem je příznivý, jsou případy, že naši vojáci byli navštěvou mezi nimi, dokonce v jejich štábech bližší trati. Otázkou je ovšem, nezmění-li se tento poměr po svržení Semenova a odchodu Japonců v nepřátelský, ježto budeme jedinou a při tom značnou silou, jako tomu bylo v okolí Irkutska po pádu kolčakovské vlády.

Obyvatelstvo je nám nelibě přátelsky nakloněno, ba až naivně věří, že je ochráníme před terorem semenovců, nebo dokonce, že Semenova svrheme. Je nesporné, že naše části pouhou svou přítomností zdržují semenovce a kappelovce od teroru, že uklidňují obyvatelstvo, vzbuzují v něm naději na změnu režimu a dodávají mu mravní síly. Je na každém z nás, abychom korektností, vidností udrželi tento poměr až do konce. Není však třeba přílišné sdílnosti ani vůči partisanům, ani vůči obyvatelstvu, pokud se týče naší síly, našeho rozložení atd., neboť nevíme nikdy, s kým mluvíme.

Jestliže nám Rusové v návalu sdílnosti vykládají o svých bolestech, plánech a úmyslech, můžeme jim odplatit velmi sdílným vypravováním o poměrech, bolestech a plánech našich, jaké máme v Československé republice, jejíž jsme částí a do níž se vracíme.

Moc dána člověku ne proto, aby utiskoval slabého, ale aby ho podporoval a pomáhal jemu.
John Ruskin.

Hlavní název: **Na stráž**

Vydavatel: **Informačně osvětový odbor ministerstva vojensství**

Vydáváno v letech: **1919 - 1920**

Číslo ročníku: **1**

Číslo výtisku: **22**

Datum vydání čísla: **17.3.1920**

Identifikátor ISSN: **2223-0033**

Stránky: **[1], 2, 3, 4**